

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

24. september 2020*

Eelotsusetaotlus – Eelotsuse kiirmenetlus – Õigusalane koostöö kriminaalasjades – Euroopa vahistamismäärus – Raamotsus 2002/584/JSK – Üleandmise mõju – Artikkel 27 – Kohtu alla andmise võimalused muude süütegude eest – Erikohustuse reegel

Kohtuasjas C-195/20 PPU,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Bundesgerichtshofi (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus) 21. aprilli 2020. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 8. mail 2020, kriminaalasjas järgmise isiku suhtes:

XC,

menetluses osales:

Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president M. Vilaras, kohtunikud S. Rodin (ettekandja), D. Šváby, K. Jürimäe ja N. Piçarra,

kohtujurist: M. Bobek,

kohtusekretär: osakonnajuhataja D. Dittert,

arvestades eelotsusetaotluse esitanud kohtu 21. aprilli 2020. aasta taotlust, mis saabus Euroopa Kohtusse 8. mail 2020, lahendada eelotsusetaotlus Euroopa Kohtu kodukorra artikli 107 alusel kiirmenetluses,

arvestades neljanda koja 25. mai 2020. aasta otsust see taotlus rahuldada,

arvestades kirjalikku menetlust ja 16. juuli 2020. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- XC, esindajad: *Rechtsanwälte* M. Franzikowski ja F. S. Fülcher,
- Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof, esindajad: P. Frank ja S. Heine,
- Saksamaa valitsus, esindajad: J. Möller, M. Hellmann ja F. Halabi,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

- Iirimaa, esindaja: J. Quaney, keda abistas M. Gray, QC,
 - Euroopa Komisjon, esindajad: S. Grünheid ja R. Troosters,
- olles 6. augusti 2020. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
- on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT 2002, L 190, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 34) (muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK (ELT 2009, L 81, lk 24)) (edaspidi „raamotsus 2002/584“) artikli 27 lõigete 2 ja 3 tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud kriminaalmenetluses, mida on alustatud XC suhtes, kellele mõisteti Saksamaal vangistus 2005. aastal Portugalis toime pandud tegude eest, mis on kvalifitseeritud vägistamiseks raskendavatel asjaoludel ja väljapressimiseks.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Raamotsuse 2002/584 põhjendused 5 ja 6 on sõnastatud järgmiselt:
 - „(5) Tulenevalt eesmärgist kujundada Euroopa Liit vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevaks alaks tuleks kaotada liikmesriikidevaheline väljaandmine ja asendada see õigusasutustevahelise üleandmissüsteemiga. Lisaks sellele võimaldab süüdimõistetute kriminaalkaristuste täitmiseks või kahtlustatavatele süüdistuse esitamiseks uue lihtsustatud üleandmissüsteemi sisseviimine kõrvaldada keerukuse ja võimalikud viivitused, mis on omased praegusele väljaandmiskorrale. Tavapärased koostöösuhted, mis on siiani domineerinud liikmesriikide vahel, tuleks asendada kriminaalasjades tehtud otsuste vaba liikumisega, mis hõlmaks nii kohtuotsuse eelseid kui lõplikke otsuseid vabadusel, turvalisusel ning õigusel rajaneva ala raamistikus.“
 - (6) Käesolevas raamotsuses sätestatud Euroopa vahistamismäärus on esimene kindel meede kriminaalõiguse valdkonnas, millega kohaldatakse vastastikuse tunnustamise põhimõtet, mida Euroopa Ülemkogu nimetas õiguslase koostöö nurgakiviks.“
- 4 Raamotsuse artikli 1 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:
 - „1. Euroopa vahistamismäärus on liikmesriigi väljaantud kohtuotsus, et teine liikmesriik võtaks tagaotsitava vahi alla ja annaks ta üle kriminaalmenetluse raames kohtu alla andmise või vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks.
 - 2. Liikmesriigid täidavad mis tahes Euroopa vahistamismääruse vastastikuse tunnustamise põhimõtte alusel ja vastavalt käesoleva raamotsuse sätetele.“
- 5 Raamotsuse artikli 8 lõikes 1 on sätestatud:
 - „Euroopa vahistamismäärus sisaldab järgmist teavet, mis on esitatud vastavalt lisas toodud vormile:
 - a) tagaotsitava isikuandmed ja kodakondsus;

- b) vahistamismääruse teinud õigusasutuse nimi, aadress, telefoni- ja faksinumber ning elektronposti aadress;
 - c) tõendid täidetava kohtuotsuse, vahistamismääruse või mis tahes muu sama mõjuga täidetava kohtuotsuse kohta, mis kuulub artiklite 1 ja 2 rakendusalasasse;
 - d) süüteo olemus ja õiguslik kvalifikatsioon, eelkõige seoses artikliga 2;
 - e) süüteo toimepaneku tehiolude kirjeldus, sealhulgas aeg, koht ja tagaotsitava isiku kuriteos osalemise laad;
 - f) lõpliku kohtuotsuse olemasolu korral määratud karistus või kuriteo eest ette nähtud karistumäär vahistamismääruse teinud liikmesriigi õiguse alusel;
 - g) võimaluse korral muud süüteo tagajärjed.“
- 6 Raamotsuse artikkel 27 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Iga liikmesriik võib teatada nõukogu peasekretariaadile, et tema suhetes teiste liikmesriikidega, kes on esitanud samasuguse teatise, eeldatakse nõusolekut seoses [isiku] vastutusele võtmise, karistuse määramise või vahistamisega süüteo eest, mis on toime pandud enne üleandmist ja mis on muu süütegu kui see, mille eest ta üle anti, kui vahistamismäärust täitev õigusasutus ei osuta konkreetse juhtumi puhul teisiti oma üleandmisotsuses.

2. Välja arvatud lõigetes 1 ja 3 osutatud juhtudel, ei tohi üleantavat kohtu alla anda, määrata talle karistust või muul viisil võtta talt vabadus süüteo eest, mis on toime pandud enne üleandmist ja mis on muu süütegu kui see, mille eest ta üle anti.

3. Lõiget 2 ei kohaldata järgmistel juhtudel:

- a) isikul on olnud võimalus lahkuda selle liikmesriigi territooriumilt, kellele ta üle anti, ja ta ei ole seda teinud 45 päeva jooksul pärast tema lõplikku vabastamist või ta on sellele territooriumile pärast lahkumist tagasi pöördunud;

[...]

- g) isiku üleandnud täitev õigusasutus annab oma nõusoleku vastavalt lõikele 4.

4. Nõustumistaotlus koos artikli 8 lõikes 1 osutatud teabe ja artikli 8 lõikes 2 osutatud tõlkega esitatakse täitvale õigusasutusele. Nõusolek antakse, kui nõusoleku taotlemise aluseks oleva süüteo suhtes on kohaldatav üleandmine vastavalt käesoleva raamotsuse sätetele. Nõusolekut ei anta artiklis 3 nimetatud alustel ning muudel juhtudel võib keelduda ainult artiklis 4 osutatud alustel. Otsus tehakse hiljemalt 30 päeva jooksul pärast taotluse saamist.

[...]“.

Saksa õigus

- 7 Raamotsuse 2002/584 artikli 27 lõiked 2 ja 3 võeti Saksa õigusesse üle 23. detsembri 1982. aasta kriminaalasjades rahvusvahelise õigusabi andmise seaduse (Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen, *BGBI.* 1982 I, lk 2071) § 83h lõigetega 1 ja 2 (põhikohtuasja asjaoludele kohaldatavas redaktsioonis).

8 § 83h sätestab:

„(1) Euroopa vahistamismääruse alusel teise liikmesriigi poolt üle antud isiku suhtes ei tohi

1. viia läbi kriminaalmenetlust, mõista talle karistust ega võtta talt vabadust süüteo eest, mis on toime pandud enne üleandmist, kuid on muu süütegu kui see, mille eest ta üle anti; [...]

[...]

(2) Lõiget 1 ei kohaldata järgmistel juhtudel:

1. isikul on olnud võimalus lahkuda selle liikmesriigi territooriumilt, kellele ta üle anti, ja ta ei ole seda teinud 45 päeva jooksul pärast tema lõplikku vabastamist või ta on sellele territooriumile pärast lahkumist tagasi pöördunud;
2. süüteo eest ei saa karistada vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetmega;
3. kriminaalmenetlus ei anna alust isikuvabadust piirava meetme kohaldamiseks;
4. isiku suhtes kohaldatakse muud kui vabadusekaotust hõlmavat karistust või meedet, isegi kui karistuse või meetmega võib kaasneda isikuvabaduse piiramine;
5. vahistamismäärust täitev liikmesriik või üle antud isik on loobunud erikohustuse reegli kasutamisest.

(3) Kui isik on üleandmise järel loobunud erikohustuse reegli kasutamisest, tuleb see kanda kohtuniku või prokuröri koostatud protokollis. Loobumisotsust ei saa tühistada. Üle antud isikut tuleb sellest teavitada.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 9 XC suhtes viidi Saksamaal läbi kolm kriminaalmenetlust seoses erinevate süütegudega: esiteks narkootiliste ainete käitlemine, teiseks Portugalis toime pandud alaealise seksuaalne kuritarvitamine ning kolmandaks samuti Portugalis toime pandud vägistamine raskendavatel asjaoludel ja väljapressimine.
- 10 Amtsgericht Niebüll (Niebüllis esimese astme kohus, Saksamaa) mõistis talle 6. oktoobril 2011 narkootiliste ainete käitlemise eest ühe aasta ja üheksa kuu pikkuse vabadusekaotusliku liitkaristuse. See karistus jäeti tingimisi täitmisele pööramata.
- 11 Seejärel alustati 2016. aastal Saksamaal XC suhtes kriminaalmenetlust seoses Portugalis toime pandud alaealise seksuaalse kuritarvitamisega ning 23. augustil 2016 tegi Staatsanwaltschaft Hannover (Hannoveri prokuratuur, Saksamaa) kriminaalmenetluse läbiviimise eesmärgil Euroopa vahistamismääruse. Kuna Tribunal da Relação de Évora (Évora apellatsioonikohus, Portugal) andis loa XC üleandmiseks Saksamaa õigusasutustele seoses nimetatud süüteoga ja XC ei loobunud sealjuures õigusest erikohustuse reeglile, andsid Portugali õigusasutused XC 22. juunil 2017 Saksamaa Liitvabariigile üle. Selles liikmesriigis kandis XC talle mõistetud ühe aasta ja kolme kuu pikkust vangistust.
- 12 Alaealise seksuaalse kuritarvitamise eest XC-le mõistetud karistuse täideviimise ajal tühistati Amtsgericht Niebüll (Niebüllis esimese astme kohus) 6. oktoobri 2011. aasta otsus jätta narkootiliste ainete käitlemise eest mõistetud karistus tingimisi täitmisele pööramata. Staatsanwaltschaft Flensburg (Flensburgi prokuratuur, Saksamaa) palus 22. augustil 2018 Tribunal da Relação de Évoral (Évora

apellatsioonikohus) kui käesoleva kohtuotsuse punktis 11 mainitud Euroopa vahistamismäärust täitval õigusasutusel loobuda erikohustuse reegli kohaldamisest ja nõustuda Amtsgericht Niebüll (Niebüll esimese astme kohus) 6. oktoobril 2011 mõistetud karistuse täideviimisega.

- 13 Kuna Tribunal da Relação de Évora (Évora apellatsioonikohus) vastust ei saadud, vabastati XC 31. augustil 2018 ja talle määrati viie aasta pikkune käitumiskontroll, mille raames ta pidi kord kuus ilmuma kriminaalhooldusametniku juurde. Seejärel reisis ta 18. septembril 2018 Madalmaadesse ja siis Itaaliasse. Flensburgi prokuratuur tegi XC suhtes 19. septembril 2018 Euroopa vahistamismääruse Amtsgericht Niebüll (Niebüll esimese astme kohus) 6. oktoobri 2011. aasta otsuse täitmiseks.
- 14 XC vahistati selle Euroopa vahistamismääruse alusel 27. septembril 2018 Itaalias. Vahistamismäärust täitev Itaalia õigusasutus andis 10. oktoobril 2018 nõusoleku tema üleandmiseks. XC anti 18. oktoobril 2018 Saksamaa õigusasutustele üle.
- 15 Lõpuks tegi Amtsgericht Braunschweig (Braunschweigi esimese astme kohus, Saksamaa) 5. novembril 2018 vahistamismääruse kolmandas asjas, millega XCd seostati ja milles käsitletavad teod olid vägistamine raskendavatel asjaoludel ja väljapressimine Portugalis 2005. aastal.
- 16 Staatsanwaltschaft Braunschweig (Braunschweigi prokuratuur, Saksamaa) palus 12. detsembril 2018 vahistamismäärust täitval Itaalia õigusasutusel nõustuda ka sellega, et XC võetakse vastutusele raskendavatel asjaoludel vägistamise ja väljapressimise eest. Corte d'appello di Milano (Milano apellatsioonikohus, Itaalia) andis selleks nõusoleku 22. märtsil 2019.
- 17 XCd peeti 23. juulist 2019 kuni 11. veebruarini 2020 Amtsgericht Braunschweigi (Braunschweigi esimese astme kohus) 5. novembril 2018 tehtud vahistamismääruse alusel Saksamaal vahi all. Selles ajavahemikus mõistis Landgericht Braunschweig (Braunschweigi apellatsioonikohus, Saksamaa) 16. detsembri 2019. aasta otsusega XC süüdi Portugalis 2005. aastal toime pandud vägistamises raskendavatel asjaoludel ja väljapressimises. Ta mõistis XC-le seitsme aasta pikkuse vabadusekaotusliku liitkaristuse, võttes arvesse ka Amtsgericht Niebüll (Niebüll esimese astme kohus) 6. oktoobri 2011. aasta kohtuotsust. XC Itaalias vahi all viibitud aeg arvati liitkaristusaja hulka.
- 18 Vahistamismäärust täitev Portugali õigusasutus andis 21. jaanuaril 2020 nõusoleku Amtsgericht Niebüll (Niebüll esimese astme kohus) 6. oktoobril 2011 mõistetud liitkaristuse täideviimiseks. XC kannab alates 12. veebruarist 2020 vangistust selle karistuse täideviimiseks.
- 19 XC esitas Landgericht Braunschweigi (Braunschweigi apellatsioonikohus) 16. detsembri 2019. aasta otsuse peale kassatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule. Raamotsuse 2002/584 artiklis 27 ette nähtud erikohustuse reeglile tuginedes vaidlustab ta eelkõige selle menetluse õiguspärasuse, milles kohtuotsus tehti. Sisuliselt väidab XC, et kuna vahistamismäärust täitev Portugali õigusasutus ei andnud nõusolekut Portugalis 2005. aastal toime pandud vägistamise ja väljapressimise eest vastutusele võtmiseks, ei olnud Saksamaa õigusasutustel õigust süüdistatava suhtes menetlust läbi viia. Alates 1. septembrist 2018 on XC endiselt erikohustuse reegli kaitse all. Seega on menetlus, mille Saksamaa õigusasutused alustasid XC suhtes ilma vahistamismäärust täitva Portugali õigusasutuse eelneva nõusolekuta, ning sellega seotud menetlustoimingud, nagu Amtsgericht Braunschweig (Braunschweigi esimese astme kohus) 5. novembri 2018. aasta vahistamismäärus, õigusvastased.
- 20 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul sõltub see, kas nimetatud vahistamismääruse võib jõusse jätta või tuleb see tühistada, sellest, kas Saksamaa õigusasutustel oli õigus XCd 2005. aastal Portugalis väidetavalt toime pandud raskendavatel asjaoludel vägistamise ja väljapressimise eest vastutusele võtta.

- 21 Neil asjaoludel otsustas Bundesgerichtshof (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas raamotsuse [2002/584] artikli 27 lõikeid 2 ja 3 tuleb tõlgendada nii, et erikohustuse reegluga ei ole vastuolus olukord, kus üleantavalt võetakse vabadus süüteo eest, mis on toime pandud enne üleandmist, kuid on muu süütegu kui see, mille eest ta üle anti, juhul kui asjaomane isik on vahistamismääruse teinud liikmesriigi territooriumilt pärast üleandmist vabatahtlikult lahkunud, mõni muu vahistamismäärust täitev liikmesriik on ta hiljem uue Euroopa vahistamismääruse alusel uuesti üle andnud vahistamismääruse teinud liikmesriigile ja teine vahistamismäärust täitev liikmesriik on andnud nõusoleku, et isik võetaks kõnealuse muu süüteo eest vastutusele, mõistetakse talle karistus ja viidaks see karistus täide?“

Kiirmenetlus

- 22 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub lahendada käesolev eelotsusetaotlus Euroopa Kohtu kodukorra artikli 107 alusel kiirmenetluses.
- 23 Nimetatud kohus põhjendab oma taotlust sellega, et XC on vangistuses Amtsgericht Niebüll (Niebüll esimese astme kohus) 6. oktoobri 2011. aasta otsuse alusel. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul on Amtsgericht Braunschweigi (Braunschweigi esimese astme kohus) 5. novembri 2018. aasta vahistamismäärus siiski täiendav alus asjaomase isiku vahi all pidamiseks ja see võib kaasa tuua talle mõistetud karistuse täideviimise leevendamise piiramise.
- 24 Eelotsusetaotluse esitanud kohus lisab, et XC oli 7. juunil 2020 kandnud kaks kolmandikku Amtsgericht Niebüll (Niebüll esimese astme kohus) poolt 6. oktoobril 2011 mõistetud karistusest ja seega on võimalik selle karistuse ülejäänud osa kandmisest tingimisi vabastada. Eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitab selle kohta esiteks, et Amtsgericht Braunschweigi (Braunschweigi esimese astme kohus) 5. novembri 2018. aasta vahistamismäärus võib takistada selle karistuse kandmisest vabastamist. Teiseks märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et juhul kui selline vabastamine otsustatakse, sõltub vastusest vahistamismääruse kehtivuse küsimusele, kas vahistamismääruse alusel määratud vahi all pidamist võib jätkata.
- 25 Seoses sellega tuleb märkida esiteks, et käesolev eelotsusetaotlus puudutab raamotsuse 2002/584 tõlgendamist, mis kuulub ELi toimimise lepingu kolmanda osa V jaotisega reguleeritud valdkonda, mis puudutab vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala. Eelotsusetaotluse saab seega lahendada kiirmenetluses.
- 26 Mis teiseks puutub kiireloomulisuse kriteeriumisse, siis Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt tuleb arvesse võtta asjaolu, et põhikohtuasjas kõnesolevalt isikult on praegu võetud vabadus ja tema kinnipidamine sõltub põhikohtuasjas käsitletava vaidluse lahendusest. Lisaks tuleb asjaomase isiku olukorda hinnata selle kuupäeva seisuga, mil vaadatakse läbi eelotsusetaotluse kiirmenetluses lahendamise taotlus (22. detsembri 2017. aasta kohtuotsus Ardic, C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026, punkt 58 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 27 Esiteks, kuigi selle kuupäeva seisuga on XC-lt võetud vabadus Amtsgericht Niebüll (Niebüll esimese astme kohus) 6. oktoobri 2011. aasta otsuse alusel, võib XC kinnipidamise aluseks olla ka 5. novembril 2018 Amtsgericht Braunschweigi (Braunschweigi esimese astme kohus) tehtud vahistamismäärus. Teiseks, selle vahistamismääruse jõusse jätmine võib piirata talle mõistetud vangistuse täideviimise leevendamist, mõjutada otsust selle karistuse kandmisest tingimisi vabastamise kohta ning muutuda sellise vabastamise toimumise korral ainsaks XC kinnipidamise õiguslikuks aluseks.

- 28 Neil asjaoludel otsustas Euroopa Kohtu neljas koda 25. mail 2020 ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja pärast kohtujuristi ärakuulamist rahuldada eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotluse lahendada käesolev eelotsusetaotlus eelotsuse kiirmenetluses.

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 29 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub oma küsimusega sisuliselt selgitada, kas raamotsuse 2002/584 artikli 27 lõikeid 2 ja 3 tuleb tõlgendada nii, et selle artikli lõikes 2 sätestatud erikohustuse reeglina ei ole vastuolus vabadust piirav meede, mis on võetud isiku suhtes, kelle kohta on tehtud esimene Euroopa vahistamismäärus, seoses muude ja varasemate süütegudega kui need, mille eest ta selle vahistamismääruse täitmiseks üle anti, juhul kui see isik on vabatahtlikult lahkunud esimese vahistamismääruse teinud liikmesriigi territooriumilt ning on sinna üle antud teise, pärast seda lahkumist vabadusekaotusliku karistuse täitmisele pööramiseks tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmiseks, tingimusel et teise Euroopa vahistamismääruse alusel on seda teist vahistamismäärust täitev õigusasutus andnud oma nõusoleku kriminaalmenetluse eseme laiendamiseks tegudele, millega seoses on see vabadust piirav meede võetud.
- 30 Eelotsuse küsimusele vastamiseks on oluline kõigepealt märkida, et liidu õigus tugineb põhieeldusele, et iga liikmesriik jagab kõikide teiste liikmesriikidega – ja ühtlasi tunnistab, et teised liikmesriigid jagavad ka temaga – teatud hulka ühiseid väärtusi, millel liit rajaneb, nagu on täpsustatud ELL artiklis 2. See eeldus tähendab ja põhjendab liikmesriikidevahelist vastastikust usaldust nende väärtuste tunnustamisel ja seega neid ellu viiva liidu õiguse järgimisel (11. märtsi 2020. aasta kohtuotsus SF (Euroopa vahistamismäärus – vahistamismäärust täitvasse riiki tagasitoomise tagatis), C-314/18, EU:C:2020:191, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 31 Sellega seoses tuleb märkida, et nagu nähtub eelkõige raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõigetest 1 ja 2 ning põhjendusest 5, on raamotsuse eesmärk asendada liikmesriikidevaheline mitmepoolne väljaandmissüsteem, mis põhineb 13. detsembril 1957 Pariisis allkirjastatud väljaandmise Euroopa konventsioonil, vastastikuse tunnustamise põhimõttele rajaneva õigusasutustevahelise üleandmissüsteemiga süüdimõistetute kriminaalkaristuste täitmiseks või kahtlustatavate suhtes kriminaalmenetluse läbiviimiseks (11. märtsi 2020. aasta kohtuotsus SF (Euroopa vahistamismäärus – vahistamismäärust täitvasse riiki tagasitoomise tagatis), C-314/18, EU:C:2020:191, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 32 Selles kontekstis on raamotsus, mis viib sisse kuritegude toimepanemises süüdi mõistetute või kahtlustatavate üleandmise lihtsustatud ja tõhusama süsteemi, seega mõeldud hõlbustama ja kiirendama õiguslast koostööd, et aidata saavutada eesmärki kujundada liit vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevaks alaks, põhinedes suurel usaldusel, mis peab liikmesriikide vahel olema (11. märtsi 2020. aasta kohtuotsus SF (Euroopa vahistamismäärus – vahistamismäärust täitvasse riiki tagasitoomise tagatis), C-314/18, EU:C:2020:191, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 33 Raamotsusega 2002/584 reguleeritud valdkonnas tähendab vastastikuse tunnustamise põhimõte, mis kujutab endast – nagu tuleneb eelkõige raamotsuse põhjendusest 6 – kriminaalasjades tehtava õiguslaste koostöö nurgakivi, raamotsuse artikli 1 lõike 2 kohaselt seda, et liikmesriigid on põhimõtteliselt kohustatud Euroopa vahistamismääruse täitma vastastikuse tunnustamise põhimõtte alusel ja vastavalt raamotsuse sätetele. Vahistamismäärust täitvad õigusasutused võivad seega üldjuhul keelduda sellise määruse täitmisest vaid ammendavalt loetletud alustel, mis on ette nähtud raamotsuses 2002/584 (vt selle kohta 11. märtsi 2020. aasta kohtuotsus SF (Euroopa vahistamismäärus – vahistamismäärust täitvasse riiki tagasitoomise tagatis), C-314/18, EU:C:2020:191, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 34 Käesoleval juhul nähtub Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust esiteks, et pärast Euroopa vahistamismäärust, mille Flensburgi prokuratuur tegi 19. septembril 2018 Amtsgericht Niebüll (Niebüll esimese astme kohus) 6. oktoobri 2011. aasta otsuse täitmiseks, andis vahistamismäärust täitev Itaalia õigusasutus 10. oktoobril 2018 nõusoleku selle kohtuotsuse täitmiseks, enne kui XC anti 18. oktoobril 2018 üle Saksamaa õigusasutustele. Teiseks nähtub toimikust veel, et pärast Braunschweigi prokuratuuri 12. detsembri 2018. aasta taotlust nõustuda sellega, et XC võetakse vastutusele raskendavatel asjaoludel vägistamise ja väljapressimise eest, andis Corte d'appello di Milano (Milano apellatsioonikohus) 22. märtsil 2019 nõusoleku nende tegude eest vastutusele võtmiseks.
- 35 Seoses raamotsuse 2002/584 artikliga 27 on Euroopa Kohus juba otsustanud, et kuigi selle raamotsuse artiklid 27 ja 28 annavad liikmesriikidele Euroopa vahistamismääruse täitmisel teatava konkreetse pädevuse, siis kuna need sätted kehtestavad erandid raamotsuse artikli 1 lõikes 2 sätestatud vastastikuse tunnustamise põhimõttest, ei saa neid tõlgendada viisil, mis nõrgendaks raamotsuse eesmärki, mis seisneb liikmesriikide õigusasutuste vahelise üleandmise hõlbustamises ja kiirendamises, nende vahel valitsevat vastastikust usaldust silmas pidades (vt selle kohta Euroopa Kohtu 28. juuni 2012. aasta kohtuotsus West, C-192/12 PPU, EU:C:2012:404, punkt 77).
- 36 Olgu märgitud, et raamotsuse 2002/584 artikli 27 lõige 2 sätestab erikohustuse reegli, mille kohaselt ei tohi üleantavat kohtu alla anda, määrata talle karistust või muul viisil võtta talt vabadust süüteo eest, mis on enne üleandmist toime pandud muu süütegu kui see, mille eest ta üle anti.
- 37 Esiteks, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 33 märkis, nähtub raamotsuse selle sätte grammatilisest tõlgendusest, et erikohustuse reegel on tihedalt seotud konkreetse Euroopa vahistamismääruse täitmisest tuleneva üleandmisega, kuna selle sätte sõnastus viitab „üleandmisele“ ainsuses.
- 38 Teiseks, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 37, kinnitab seda tõlgendust kõnealuse sätte kontekstipõhine tõlgendamine. Nii raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõikest 1, milles on Euroopa vahistamismäärus määratletud selle konkreetset eesmärki arvestades, kui ka raamotsuse artikli 8 lõikest 1, mille kohaselt peab igas Euroopa vahistamismääruses olema täpselt märgitud süütegude olemus ja õiguslik kvalifikatsioon ning kirjeldatud nende toimepanemise asjaolusid, nähtub, et erikohustuse reegel on seotud konkreetse Euroopa vahistamismääruse täitmisega.
- 39 Kolmandaks, nagu nähtub Euroopa Kohtu praktikast, on erikohustuse reegel seotud vahistamismäärust täitva liikmesriigi iseseisvusega ja tagab tagaotsitava isikule selle, et teda ei anta kohtu alla, ei mõisteta talle karistust ega võeta talt muul viisil vabadust muu süüteo eest kui see, mille eest ta üle anti (1. detsembri 2008. aasta kohtuotsus Leymann ja Pustovarov, C-388/08 PPU, EU:C:2008:669, punktid 43 ja 44).
- 40 Erikohustuse reegel nõuab nimelt, et vahistamismääruse teinud liikmesriik, kes soovib isiku vastutusele võtta või süüdi mõista süüteo eest, mis on toime pandud enne Euroopa vahistamismääruse alusel üleandmist ja mis on muu süütegu kui see, mille eest ta üle anti, peab saama vahistamismäärust täitva liikmesriigi nõusoleku, et vältida seda, et esimene liikmesriik sekkuks vahistamismäärust täitva riigi pädevusse või ületaks oma eelisõigusi süüdistatava suhtes. Kuna Euroopa vahistamismääruse mehhanismi eesmärk on anda asjaomane isik selle vahistamismääruse teinud liikmesriigile tema nimetatud konkreetsete süütegude eest üle, tuues ta selle liikmesriigi territooriumile sunniviisil, on erikohustuse reegel lahutamatult seotud konkreetse Euroopa vahistamismääruse täitmisega, mille ulatus on täpselt kindlaks määratud.
- 41 Sellest järeldub, et erikohustuse reegel, millele oleks võinud tugineda siis, kui vahistamismäärust täitvad Portugali õigusasutused andsid XC üle esimest korda, ei mõjuta XC tagasipöördumist Saksamaa territooriumile Euroopa vahistamismääruse alusel, mille tegi Flensburgi prokuratuuri 19. septembril 2018. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 50 märkis, ei ole Hannoveri prokuratuuri 23. augustil 2016 tehtud esimese Euroopa vahistamismääruse alusel erikohustuse reegli kohaldamata jätmine

tingitud mitte mõnest raamotsuse 2002/584 artikli 27 lõikes 3 ette nähtud erandist, vaid asjaolust, et põhikohtuasi kuulub nüüd Flensburgi prokuratuuri poolt XC suhtes 19. septembril 2018 tehtud teise Euroopa vahistamismääruse täitmise raamistikku.

- 42 Kui neil asjaoludel nõuda, et isikut saab süüteo eest, mis on toime pandud enne isiku üleandmist ja mis on muu süütegu kui see, mille eest ta üle anti, ainult siis vastutusele võtta, talle karistust määrata või ta vahi alla võtta vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks, kui selleks on andnud nõusoleku nii selle liikmesriigi täitev õigusasutus, kes on isiku üle andnud esimese Euroopa vahistamismääruse alusel, kui ka selle liikmesriigi täitev õigusasutus, kes on selle isiku üle andnud teise Euroopa vahistamismääruse alusel, takistaks see üleandmismenetluse tõhusust ning nõrgendaks seetõttu raamotsuse 2002/584 eesmärki, nagu see nähtub käesoleva kohtuotsuse punktis 35 viidatud väljakujunenud kohtupraktikast.
- 43 Seega, kuna käesoleval juhul lahkus XC vabatahtlikult Saksamaa territooriumilt pärast seda, kui ta oli selles liikmesriigis kandnud ära karistuse, mis talle määrati tegude eest, mida on nimetatud esimeses Euroopa vahistamismääruses, mille tegi Hannoveri prokuratuur 23. augustil 2016, siis ei ole sellel isikul enam õigust tugineda esimese Euroopa vahistamismäärusega seotud erikohustuse reeglile. Selles kontekstis saab nimetatud isik tugineda erikohustuse reeglile üksnes seoses Euroopa vahistamismäärusega, mille tegi Flensburgi prokuratuur 19. septembril 2018 ja mille täitis vahistamismäärust täitev Itaalia õigusasutus.
- 44 Sellega seoses ilmneb raamotsuse 2002/584 artikli 27 lõike 3 punktist g, et selle artikli lõikes 2 ette nähtud erikohustuse reeglit ei kohaldata, kui isiku üleandnud täitev õigusasutus annab nõusoleku isiku vastutusele võtmiseks, talle karistuse määramiseks või vahistamiseks vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks süüteo eest, mis on toime pandud enne üleandmist ja mis on muu süütegu kui see, mille eest ta üle anti.
- 45 Kuna niisugusel juhul nagu põhikohtuasjas on erikohustuse reegli järgimise hindamisel asjakohane vaid üleandmine teise Euroopa vahistamismääruse alusel, nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 43, peab raamotsuse 2002/584 artikli 27 lõike 3 punkti g kohaselt nõutava nõusoleku andma ainult selle liikmesriigi täitev õigusasutus, kes isiku nimetatud Euroopa vahistamismääruse alusel üle andis.
- 46 Järelikult tuleb esitatud küsimusele vastata, et raamotsuse 2002/584 artikli 27 lõikeid 2 ja 3 tuleb tõlgendada nii, et selle artikli lõikes 2 sätestatud erikohustuse reegluga ei ole vastuolus vabadust piirav meede, mis on isiku suhtes, kelle kohta on tehtud esimene Euroopa vahistamismäärus, võetud seoses muude ja varasemate süütegudega kui need, mille eest ta selle vahistamismääruse täitmiseks üle anti, juhul kui see isik on vabatahtlikult lahkunud esimese vahistamismääruse teinud liikmesriigi territooriumilt ning on sinna üle antud teise, pärast seda lahkumist vabadusekaotusliku karistuse täitmisele pööramiseks tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmiseks, tingimusel et teise Euroopa vahistamismääruse alusel on seda teist vahistamismäärust täitev õigusasutus andnud oma nõusoleku kriminaalmenetluse eseme laiendamiseks tegudele, millega seoses on see vabadust piirav meede võetud.

Kohtukulud

- 47 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamiseks seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta, mida on muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK, artikli 27 lõikeid 2 ja 3 tuleb tõlgendada nii, et selle artikli lõikes 2 sätestatud erikohustuse reegluga ei ole vastuolus vabadust piirav meede, mis on isiku suhtes, kelle kohta on tehtud esimene Euroopa vahistamismäärus, võetud seoses muude ja varasemate süütegudega kui need, mille eest ta selle vahistamismääruse täitmiseks üle anti, juhul kui see isik on vabatahtlikult lahkunud esimese vahistamismääruse teinud liikmesriigi territooriumilt ning on sinna üle antud teise, pärast seda lahkumist vabadusekaotusliku karistuse täitmisele pööramiseks tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmiseks, tingimusel et teise Euroopa vahistamismääruse alusel on seda teist vahistamismäärust täitev õigusasutus andnud oma nõusoleku kriminaalmenetluse eseme laiendamiseks tegudele, millega seoses on see vabadust piirav meede võetud.

Allkirjad